

Reactie NRTO op de EU-internetconsultatie

Initiatief voor de overdraagbaarheid van vaardigheden

Samenvatting

De Nederlandse Raad voor Training en Opleiding (NRTO), branchevereniging voor private opleiders, verwelkomt het initiatief van de Europese Commissie om de overdraagbaarheid van vaardigheden binnen de Europese Unie te versterken. Transparante en vergelijkbare vaardigheden zijn essentieel voor arbeidsmobiliteit, concurrentievermogen en een goed functionerende interne markt.

Om deze doelstellingen daadwerkelijk te realiseren, benadrukt de NRTO vijf samenhangende uitgangspunten:

1. **Leerweguitkomsten leidend bij erkenning**

Erkenning van vaardigheden moet gebaseerd zijn op aantoonbare leeruitkomsten, niet op de institutionele status van de aanbieder van de opleiding.

2. **Volwaardige erkenning van non-formeel en informeel leren**

Het grootste deel van volwasseneneducatie vindt plaats buiten het formele onderwijsstelsel en daarom moet het non-formeel leren ook integraal onderdeel zijn van Europese vaardighedeninstrumenten.

3. **Microcredentials als bewijs van leeruitkomsten**

Microcredentials dienen leerwegaafhankelijk te zijn en gebaseerd op transparante leeruitkomsten en toetsing.

4. **Proportionele externe kwaliteitsborging**

Transparantie alleen is onvoldoende voor grensoverschrijdend vertrouwen; systemen moeten publiek betrouwbaar zijn zonder inhoudelijke onderwijsregulering.

5. **Een gelijk speelveld tussen publieke en private opleiders**

Europese instrumenten moeten toegankelijk zijn voor alle aanbieders die aantoonbare vaardigheden ontwikkelen.

De NRTO ondersteunt het initiatief en pleit voor een arbeidsmarktgerichte Europese aanpak waarin vaardigheden – ongeacht waar en hoe zij zijn verworven – daadwerkelijk overdraagbaar worden.

1. Inleiding

De Europese Commissie beoogt met dit initiatief belemmeringen voor arbeidsmobiliteit weg te nemen door betere transparantie, vergelijkbaarheid en digitalisering van kwalificaties en vaardigheden. De NRTO onderschrijft deze ambitie volledig.

In Nederland nemen jaarlijks circa 2,4 miljoen volwassenen deel aan trainingen en opleidingen, waarvan ongeveer 85% bij private opleiders en 62% volgt een training of cursus (non-formeel). Daarnaast ontwikkelt een groot deel van de beroepsbevolking vaardigheden via non-formeel leren en informeel leren op de werkplek. Leven Lang Ontwikkelen bestaat daarmee in belangrijke mate, ook buiten het formele onderwijsstelsel.

Een effectief Europees systeem voor skills portability kan alleen functioneren wanneer vaardigheden worden erkend ongeacht leerroute én wanneer werkgevers vertrouwen hebben in de waarde ervan.

2. Algemene steun voor de doelstellingen

De NRTO ondersteunt de doelstellingen van de Europese Commissie om:

- transparantie en herkenbaarheid van vaardigheden te vergroten;
- vergelijkbaarheid van kwalificaties te versterken;
- arbeidsmobiliteit binnen de interne markt te bevorderen;
- werkgevers beter inzicht te geven in vaardigheden.

De consultatie constateert terecht dat werkgevers vaak onvoldoende vertrouwen hebben in kwalificaties uit andere lidstaten. Dit vormt een belangrijke belemmering voor mobiliteit. Het versterken van wederzijds vertrouwen tussen nationale systemen is daarom essentieel.

3. Leerweguitkomsten leidend en de rol van non-formeel leren

3.1 Erkenning onafhankelijk van leerroute

Een effectief Europees vaardighedenbeleid dient leeruitkomsten als centraal principe te hanteren. Erkenning gebaseerd op institutionele kenmerken van opleiders kan leiden tot uitsluiting van arbeidsmarktgericht leren en beperkt de effectiviteit van mobiliteits- en vaardighedenbeleid.

Erkenning van vaardigheden moet daarom onafhankelijk zijn van de gevolgde leerroute.

3.2 Non-formeel en informeel leren als kern van LLO

Een meerderheid van volwassenen ontwikkelt vaardigheden via non-formele opleidingen, werkervaring en praktijkleren. Deze leerwegen zijn essentieel voor:

- snelle reskilling en upskilling (zie ook rapport Wennink en Draghi);
- arbeidsmarktmobiliteit;
- inclusieve deelname aan Leven Lang Ontwikkelen;
- economische innovatie en aanpassingsvermogen.

Europees beleid dient deze realiteit expliciet te weerspiegelen.

3.3 Microcredentials als leerwegonafhankelijk instrument

Microcredentials moeten worden gedefinieerd als bewijs van aantoonbare leeruitkomsten, vastgesteld via toetsing of examinering. Hun waarde ligt in:

- transparant beschreven leeruitkomsten;
- objectieve beoordeling;
- niveauvergelijkbaarheid via kwalificatieraamwerken.

Institutionele herkomst mag daarbij geen doorslaggevende factor zijn.

4. Kwaliteitsborging passend bij non-formeel leren

Toezichtstructuren die zijn ontwikkeld voor formeel onderwijs zijn niet geschikt voor arbeidsmarktgericht non-formeel leren. Tegelijkertijd vraagt grensoverschrijdende erkenning om voldoende vertrouwen in kwalificatiesystemen.

Bestaande kwaliteitsmechanismen – waaronder branchekwaliteitssystemen en nationale kwalificatieraamwerken – vormen hiervoor een passend vertrekpunt, mits zij worden ondersteund door proportionele externe kwaliteitsborging.

5. Van transparantie naar vertrouwen: externe kwaliteitsborging als ontbrekende schakel

5.1 De governance-uitdaging

Europese transparantie-instrumenten hebben de zichtbaarheid van kwalificaties vergroot, maar transparantie alleen leidt niet automatisch tot acceptatie. Werkgevers hebben behoefte aan vertrouwen in kwalificaties, niet uitsluitend aan informatie daarover.

In veel lidstaten ontstaat hierdoor een situatie waarin kwalificaties zichtbaar zijn, maar systeemverantwoordelijkheid voor betrouwbaarheid slechts beperkt expliciet is belegd. Deze governance-lacune beperkt wederzijds vertrouwen tussen lidstaten.

5.2 Een proportioneel middenmodel

De NRTO pleit voor systeemgerichte externe kwaliteitsborging die:

- toezicht richt op kwaliteitsprocessen van de opleiders/aanbieders in plaats van onderwijsinhoud;
- duidelijke governance-eisen stelt aan deelnemende aanbieders;
- transparante kwaliteitscycli stimuleert;
- risicogestuurde monitoring mogelijk maakt;
- een graduele interventieladder introduceert bij systeemrisico's.

Dit versterkt vertrouwen zonder innovatie en flexibiliteit van informeel en non-formeel leren te beperken.

5.3 Europese meerwaarde

Een dergelijke benadering ondersteunt direct de doelstellingen van het initiatief:

- grotere acceptatie van kwalificaties door werkgevers;
- betere interoperabiliteit van digitale credentials;
- hogere arbeidsmobiliteit;
- erkenning van vaardigheden ongeacht leerroute;
- lagere administratieve lasten voor werkgevers en kmo's.

Europa kan hiermee voortbouwen op bestaande nationale infrastructuren in plaats van nieuwe accreditatiestelsels te ontwikkelen.

6. Een gelijk speelveld voor publieke en private opleiders

Private opleiders spelen een sleutelrol in arbeidsmarktrendbaarheid door snel in te spelen op veranderende vaardighedenbehoeften.

Een effectief Europees vaardighedenbeleid vereist daarom:

- gelijke toegang tot Europese vaardighedeninstrumenten;
- proportionele administratieve eisen;
- governance zonder institutionele voorkeur;
- structurele betrokkenheid van private opleiders bij beleidsontwikkeling.

7. Beleidsaanbevelingen

Op basis van bovenstaande uitgangspunten en analyse beveelt de NRTTO aan dat het Europese initiatief zich richt op de volgende implementatiestappen:

- **Leeruitkomsten als basis voor erkenning verankeren**
Europese vaardighedeninstrumenten dienen erkenning van vaardigheden primair te baseren op aantoonbare leeruitkomsten, onafhankelijk van leerroute of institutionele status.
- **Microcredentials positioneren als leerwegaafhankelijk bewijs**
Microcredentials dienen eenduidig te worden gedefinieerd op basis van transparante leeruitkomsten, toetsing en niveauvergelijkbaarheid via kwalificatieraamwerken.
- **Non-formeel en informeel leren integraal opnemen**
Europese vaardighedeninstrumenten moeten expliciet aansluiten bij vaardighedenontwikkeling buiten het formele onderwijsstelsel om effectieve deelname aan Leven Lang Ontwikkelen te ondersteunen.
- **Nationale kwalificatieraamwerken benutten als infrastructuur voor skills portability**
Bestaande nationale raamwerken vormen de kern voor grensoverschrijdende vergelijkbaarheid en dienen als uitgangspunt voor verdere Europese interoperabiliteit.

- Proportionele externe kwaliteitsborging stimuleren
Lidstaten dienen ondersteund te worden bij het ontwikkelen van systeemgerichte kwaliteitsborging die vertrouwen versterkt zonder inhoudelijke onderwijsregulering te introduceren.
- Systeemvertrouwen centraal stellen in governanceontwikkeling
Europese beleidsontwikkeling dient de stap te maken van transparantie naar publiek verantwoord vertrouwen in kwalificatiesystemen.
- Private opleiders structureel betrekken bij implementatie
Private opleiders dienen actief betrokken te worden bij ontwerp en uitvoering van Europese vaardighedeninstrumenten, bijvoorbeeld door bestaande pilot Microcredentials non-formeel onderwijs te benutten als praktijkcasus voor beleidsontwikkeling.

8. Slot

De NRTTO ziet dit initiatief als een belangrijke stap richting een Europese arbeidsmarkt waarin vaardigheden daadwerkelijk centraal staan.

Om overdraagbaarheid van vaardigheden volledig te realiseren is een volgende stap nodig: een verschuiving van transparantie over kwalificaties naar publiek verantwoord vertrouwen in kwalificaties.

Door leerwegneutraliteit te combineren met proportionele externe kwaliteitsborging kan Europa een vaardighedenmarkt creëren waarin mobiliteit, innovatie en inclusiviteit hand in hand gaan.

De NRTTO draagt graag bij aan verdere beleidsontwikkeling en implementatie.